BAVĀRIJAS LATVIEŠU VĒSTNESIS

LATVIAN NEWS BULLETIN IN BAVARIA

Authorized by Military Government, DISCC QK. — 6870

Redakcija — Editorial Office: Herzog-Rudolf-Str. 49, Munich

Iznāk reizi nedēļā — Published weekly

Nr. 11 | 1945. g. 27. oktobrī | Minchenē

Sūtnis Kārlis Zariņš

STĀVOKLA APSKATS

Beidzamā laikā pienāk diezgan daudz vēstuļu gan no angļu, gan arī no amerikāņu okupācijas zonas, visvairāk gan no pirmās. No šīm vēstulēm redzu, ka mūsu bēgļi pratuši nodibināt ar anglosakšu militārām un civilām iestādēm labas attiecības. Šis solis ļoti silti apsveicams. Vienīgi tādā ceļā iespējams panākt bēgļu stāvokļa uzlabošanos.

Pa visiem šiem kaŗa gadiem esmu iesniedzis angļu valdībai daudz notu gan ar prasībām nekādā ziņā neatzīt Latvijas pievienošanu Padomju Savienībai, kas izdarīta ar varu un krasi runā pretim Latvijas tautas garam, gan arī ar protestiem pret krievu un vācu varmācīgo rīcību mūsu zemē. Dr. Bīlmanis Amerikā darījis gluži tāpat, pat vēl vairāk: viņš publicējis daudz grāmatu par Latvijas vēsturi, kultūru un tml., kuŗās pierāda mūsu tautas tiesības uz pilnīgu patstāvību un neatkarību, un ka visas cerības uz pilnīgas patstāvības atgūšanu mēs liekam uz anglosakšu humānajām demokratijām. To arī es esmu uzsvēris visos savos iesniegumos angļu valdības iestādēm un to pašu darījis Bīlmanis Vašingtonā. Arī mūsu kaimiņi - igauņi un lietuvieši darījuši to pašu. Savu darbību mēs cieši saskaņojam. Saskaņotība mūsu vidū ir tikpat nepieciešama kā gaiss elpošanai.

Kā še, tā Amerikā esam izplatījuši, cik vien iespējams, informāciju par mūsu dzimtenes stāvokli. Vispārīgi literātūru par mūsu stāvokli humānā un domājošā inteliģence uzņem ar interesi. Literātūra sūtīta še arī visām bibliotēkām.

Cik varu spriest no vēstulēm, tad galvenajos vilcienos mums visiem tautiešiem domstarpību nav, t. i., ka mēs sagaidām brīvības atgūšanu un atjaunošanu ar humāno anglosakšu palīdzību, bet še jāaizrāda, lai neviens neiedomājas, ka Anglija vai Amerika uz sudraba paplātes pasniegs mums mūsu brīvību, - tā mums pašiem, visai tautai, izdevīgā momentā būs jāpaņem. Bieži dzirdams, ka mēs atkal sadalāmies sociāldemokratos, demokratos, konservātīvos, un daži pat runā par demokratijas ienaidniekiem. Es negribētu ticēt, ka tas tā ir. Partijas bez šaubām ir, bet saskelties šai grūtajā laikā mēs nedrīkstam un es neticu, ka tiešām kāds to vēlētos. Visi šie simttūkstoši nav atstājuši mūsu mīļo dzimteni, lai taisītu ārpusē politiku. Viņi taču atstāja dzimteni, lai nenodotos iznīcībai un lai izšķirējā brīdi ciešā apvienībā un sadarbībā atkal tajā atgrieztos. Mums nav arī jāaizmirst, ka arī to tautiešu sirdis, kas palikuši dzimtenē, pukst karsti, varbūt vēl karstāk nekā mums, par brīvību, un izdevīgā brīdī tie celsies vienoti kā viens vīrs. Tādiem mums jābūt.

1940. g. jūnijā un jūlijā, kad bolševiki ar brutālu varu ienāca mūsu zemē, es ārlietu ministrijā Londonā vaicāju, vai viņi atzīst ārzemēs sastādītu Latvijas valdību, jo es domāju, ka daudzi mūsu sabiedriskie darbinieki izbrauks. Man atbildēja: nekādu jūsu nodibinātu valdību mēs atzīt nevarēsim un to nedarīsim. Jums ir sūtņa pilnvaras, kas pēc savas dabas ir plašas, mēs jūs pazīstam un uz šo pilnvaru pamata jūs variet strādāt. Jāpiezīmē, kā tas notika tai laikā, kad PSRS bija ja nu no Vācijas sabiedrotā, tad katrā ziņā tai draudzīga. Tagad, kad PSRS Vācijas uzvarēšanā bijusi tik liela loma un tā ir Anglijas sabiedrotā, minētais ir vēl pastiprinājies, un mūsu cerības uz kādu eksila valdību ir pavisam ilūzoriskas. Valdība ir jādibina, ja ir ko valdīt un ja tai aiz muguras stāv bruņoti spēki, financiāla vara u. t. t.

Papriekš mums jādabū atpakaļ mūsu nacionālā Latvija un tad varēsim runāt par valdībām. Pie tam neaizmirsīsim, ka kodols vienmēr būs dzimtenē. Latviju atgūs mūsu brašie zēni, tur tas ir pirmais solis. Kamēr mēs, ārzemēs esošie, varēsim atgriezties, būs varbūt jau par vēlu. Īsti nacionālā Latvijas valdība radīsies mājās, jo jau no atbrīvošanas pirmās dienas tai vajadzēs vadīt valsts atjaunošanas un atbrīvošanas darbu. Mums, ārzemēs esošiem, jādara viss, lai nekādā veidā šo darbu neapgrūtinātu. Ciešā vienībā tagad mums visiem jādomā par palīdzības darbu mūsu cietušajiem brāļiem un māsām. Bez šaubām, jaunajai Latvijai jābūt demokratiskai, un tāda viņa būs, bet demokratijai ir dažādas praktiskas dzīves formas, un nav mūsu uzdevums šobrīd izlemt, kuŗa forma mūsu tautai vispiemērotākā. Ja to darīsim, savā vidū tikai saškelsimies, bet tagad jābūt vienotiem. Vispirms jāatgūst valsts, un tad varēsim runāt par tās iekšējo iekārtu.

Daži bēgļi man raksta, ka jau tagad vajadzētu meklēt apmešanās vietu britu dominijās vai kolonijās, ja atpakaļ uz dzimteni nevarētu tikt. Es pilnīgi saprotu, ka mēs nedzīvojam tikai vienai dienai, ka mums jādomā arī par nākotni, bet pašlaik šis jautājums ir tāds: kā visiem labi zināms, visā Eiropā ir liels chaoss, un gandrīz to pašu varētu teikt par visu civilizēto pasauli, un tādēļ nepastāv ne še - Anglijā, nedz arī Amerikā nekādas iestādes, ar kuŗām varētu par šo jautājumu runāt. Šis jautājums še ir pētīts. Britu dominiju valdības viedoklis ir, ka tā interesējas par šo jautājumu, un tās visas, seviški Kanāda, Jaunzēlande un Austrālija, veicinās iecelošanu, bet tūliņ nekādus solus šais lietās nevar spert, jo vispirms tās grib dabūt savus kaŗavīrus mājās un novietot tos miera laika darbā, kā arī pārkārtot rūpniecību miera laika prasībām.

Ne tikai anglosakšu valdības, bet arī Francija deklarējusi, ka neviens pret savu gribu netiks spiests atgriezties dzimtenē. UNRRA uzņēmusies gādību par pārvietotām personām. Mēs no šejienes neņemamies spriest, vai tā ir pietiekama vai nē, bet to nometnēs dzīvojošie tautieši paši zina. Svarīgi tomēr, lai uz vietas būtu kontakts ar UNRRA's darbiniekiem, kā arī ar militārās kontroles iestādēm, tad iespēju robežās varēs trūkumus novērst.

Mums visiem še sirdis iepriecina tie angļu virsnieki, kas šad un tad te iegriežas. Viņi visi ar lielu atzinību atsaucas par mūsu tautiešiem. Viens no šiem virsniekiem man nolasīja īsu runu, ko tas nometnē teicis latviešu valodā. Es viņam atzinos, ka, klausoties, man sāka asaras spiesties acīs un ka droši vien arī tur nometnē daudziem bija valgas acis. Uz to viņš man atbildēja: „man arī“

Leģionāru stāvoklis ļoti nomāc mūsu prātus. Viņi, kas ar tādu dedzību bijuši gatavi likt galvu uz ežiņas par dzimteni, tagad cieš vairāk kā visi citi. Angļu valdībai es jau agrāk biju rakstījis, ka viņi nav cīnījušies pret sa-

Nodibināts Latviešu Kultūras fonds Vācijā

LCK savā 1945. g. 9. oktobŗa sēdē Detmoldā nolēma nodibināt pie LCK Latviešu Kultūras fondu mākslas, zinātnes un izglītības veicināšanai. Noteikumu projektu uzdeva izstrādāt J. Celmam. Turīgākos tautiešus, nometnes, komitejas un laikrakstu izdevējus LCK uzaicina iemaksāt šim mērkim ziedojumus, kā arī rīkot sarīkojumus, atlikumu paredzot Latviešu Kultūras fonda vajadzībām. Līdzekļi iemaksājami LCK saimniecisko lietu techniskam kārtotājam J. Bogenam. *LZD*

biedrotajiem un ka viņi nav cīnījušies Vācijas dēļ. 5. septembrī angļu valdībai atkal iesniedzu notu un lūdzu neturēt viņus kopā ar vācu SS, bet atbrīvot un pielīdzināt pārējām pārvietotām personām.

Kaut gan mūsu valsts noguldījumi atrodas ārzemēs diezgan plašos apmēros, līdz šim nav iespējams izdarīt pārvedumus. Kā Vašingtonā, tā Londonā gan atļauj līdzekļus sūtniecību uzturēšanai, bet ne pārvedumus uz ārzemēm. Var jau būt, ka ar laiku apstākļi grozās, bet pašlaik stāvoklis ir tāds. Liels apmierinājums mums ir tas, ka abas lielās anglosakšu demokratijas nav mūsu aneksiju atzinušas, kur daudzas mazākas valstis to ir izdarījušas. Sāpīgi jau ir, ka par mums neviens nerunā. Kad lielie vīri sanāk, tie runā par Somijas miera līgumu, par Balkānu valstīm, par Poliju, bet Baltijas valstu vārds netiek minēts, tā kā dažreiz uzmācas bažas, vai mēs neesam jau sen nodoti pazušanai. Bet ja nu tā būtu, tad mūsu sūtniecības būtu slēgtas, bet mēs, oficiāliem vārdiem runājot, turpinām strādāt „šodien tāpat kā vakar un, cerēsim, rīt tāpat kā šodien." Bet ja nu tomēr par mums tik neatlaidīgi klusē, tad jādomā, ka durvis ir atstātas valā.

Pacietība, aukstasinība un izturība šinī pārbaudījumu brīdī mums vajadzīga vairāk kā jebkad. Es negribu neko pārmest humānajām anglosakšu demokratijām, jo tām priekšā bija lieli uzdevumi - uzvarēt divas lielas agresīvas valstis, bet nesaprotami man ir, kādēļ 1940. g. jūnijā neviena no Baltijas valstīm neprotestēja. Dānija, turpretim, kas, vāciešiem ienākot, bija tādā pašā stāvoklī, tomēr parādīja pasaulei savu stāju un tās ministru prezidents izsūtīja protestu, teikdams: „Mums jāpadodas pārspēkam, bet mēs to nedarām ar labu." Pats par sevi saprotams, Tallinas, Rīgas un Kauņas protests faktisko stāvokli nebūtu grozījis, bet mums, aizstāvot mūsu intereses še, būtu daži stipri trumpji rokās. Bet atstāsim šo jautājumu vēsturniekiem iztirzāšanai un atminēsimies Čerčila vārdus: „Par daudz domājot par pagātni, mēs varam pazaudēt nākotni."

Nenodosimies pesimismam, bet palausimies uz taisnību un tiesībām un cerēsim, ka pēc šiem grūtiem pārdzīvojumiem un netaisnības, kas mums izdarīta, atgūsim atkal savu mīļo dzimteni. Roku rokā iesim visi vienu ceļu. Lai Dievs mums palīdz!

Londonā, 1945. g. 11. septembrī

Konstatēsim un vāksim Latvijas vērtības Vācijā

Latviešu Centrālās komitejas pr-dis prof. Dr. *K. Kundziņš* un LCK finanču un saimniecisko lietu techniskais kārtotājs *J. Bogens* 9. okt. Detmoldā publicē šādu uzsaukumu tautiešiem: „22 gadu ilgā Latvijas patstāvības laikā mēs, latvieši, grūtā darbā bijām pacēluši savu valsti materiālā un kultūrālā ziņā blakus vecām kultūras valstīm. Mūsu veikali un noliktavas bija pārpildītas materiālām vērtībām, bet mūsu kultūras iestādījumi ar mākslas un kultūras vērtībām. Svešas varas 5 gados šīs agrāk uzkrātās vērtības pilnīgi izsaimniekoja, un tagad mums no tām tikpat kā nekā vairs nav. - Latvietis tomēr nav paradis ilgi gausties. Dzīve jāsāk no jauna, un tā būs jāuzceļ tikai ar mūsu pašu fiziskiem un garīgiem spēkiem. Sāksim to celt jau tagad, konstatēdami un vākdami kopā visas tās tautas kopējās vērtības, kas no Latvijas dažādos ceļos nokļuvušas līdz šejienei. - Lūdzam tādēļ visus LCK un vietējo komiteju vadītājus, latviešu nometņu pārziņus, iestāžu un uzņēmumu bij. darbiniekus un katru latvieti rūpēties par to, lai pēc iespējas plašākos apmēros konstatētu un apzinātu Vācijā atrodošās Latvijas valstij, pašvaldībām, kopdarības sabiedrībām, sabiedriskām organizācijām un to uzņēmumiem, kā arī uzņēmumiem ar valsts kapitāla līdzdalību un vācu okupācijas laikā fiduciārā pārvaldīšanā esošiem uzņēmumiem piederošās mantas, par to paziņojot Latviešu Centrālai komitejai (*„Frische Quelle", Hiddesen bei Detmold*). - Paziņojumi iesūtāmi LCK finanču un saimniecības lietu techniskam kārtotājam, atseviški uzrādot: *1.* mantas - rakstāmmašīnas, velosipedus, automašīnas u. c., kuŗas dienesta personas izvedušas sev līdz un kuŗas atrodas šo personu pārziņā, - jāatzīmē, vai un kas mantas tagad lieto; *2.* iestāžu un uzņēmumu dienesta personām jāziņo visi tie gadījumi, kad tās evakuējušas no Latvijas uz Vāciju attiecīgās iestādes resp. uzņēmuma inventāru, mākslas vērtības, archīvus, mašīnas, izejvielas, ražojumus un citas vērtības, tuvāk norādot kādas mantas un, ja iespējams, par kādu summu (izteiktu vācu markās pēc 1944. g. cenām Latvijā), kad tās evakuētas, vai zināma un kur ir to atrašanās vieta Vācijā, kādu iestāžu pārziņā vērtības atrodas un kādi pierādījumi ir dienesta personu rīcībā, lai dotu iespēju noteikt šo vērtību piederību; *3.* vācu iestāžu un to ierēdņu deportētās Latvijas vērtības, norādot, kādai iestādei resp. uzņēmumam vērtības piederējušas, kādas iestādes pārziņā tās atrodas, kā arī tuvākus datus par iespējamību šīs vērtības nodrošināt Latvijai. - Lai pēc iespējas ātrāk gūtu kopēju ainu par Vācijā esošām Latvijas vērtībām, paziņojumus lūdzam iesūtīt līdz 15. novembrim. Par vērtībām, kuŗas konstatētu pēc šī datuma, paziņojumi iesūtāmi nekavējoties." *LZD*

Līdz 5. novembrim jāievēl apgabalu komitejas

Latviešu Centrālās komitejas pr-dis prof. Dr. theol. *K. Kundziņš* un LCK kancelejas pr-ks *J. Niedra* 9. okt. Detmoldā publicē instrukciju apgabalu komiteju un Latviešu Centrālās padomes locekļu vēlēšanām, ko LCK pieņēma 8. oktobŗa sēdē. Instrukcija nosaka, ka delegātus apgabalu komiteju vēlēšanām pa vienam sūta katri 500 vienā nometnē dzīvojoši tautieši. Arī atlikumi, kas pārsniedz 250 tautiešu, dod tiesības uz vienu delegātu. Ja kādā nometnē tautiešu skaits ir mazāks par 500, bet pārsniedz 250, tad šāda nometne sūta vienu delegātu. Šie paši noteikumi attiecas arī uz ārpus nometnēm dzīvojošiem, vienā vietējā komitejā reģistrētiem tautiešiem. Nometnes ar mazāk par 250 iemītniekiem apvienojas vēlēšanu iecirkņos ar citām nometnēm vai tuvākā apkārtnē privāti dzīvojošiem tautiešiem, lai sasniegtu vismaz 250 līdz 500 tautiešu skaitu. - Kandidātus delegātu vēlēšanām var uzstādīt ar ne mazāk kā 50 balsstiesīgu tautiešu parakstiem. - Balsstiesības bau-

Tas jāzina katram latvietim

Dzīvodami dzimtenē, nepūlējāmies iegaumēt skaitļus par savu valsti un tautu. Vajadzīgos datus arvien viegli sameklējām dažādās rokas grāmatās. Tagad šo iespēju nav. Taču vajadzība pēc šīm ziņām rodas arī trimdas apstākļos, kālab svarīgi tās par jaunu atcerēties.

Salīdzināmie skaitļi par Latviju un citām valstīm Eiropā rāda, ka mūsu valsts un tautas sasniegumi un iegūtais stāvoklis bieži vien bija izcili. No 36 Eiropas valstīm, ar kopējo platību (noapaļojot skaitļus uz pilniem tūkstošiem) 11.424.000 kv. km, Latvija aizņēma 66.000 kv. km, ierindojoties divdesmit pirmā vietā. Valstu secība Eiropā pēc to kopplatības bija sekojoša: PSRS (Eiropas daļa), Francija, Spānija, Vācija, Zviedrija, Polija, Somija, Norveģija, Italija, Rumānija, Dienvidslāvija, Lielbritānija, Čechoslovakija, Grieķija, Bulgārija, Islande, Ungārija, Portugale, Austrija, Īstrija, Latvija (66.000 kv. km), Lietuva (56.000), Igaunija (48.000), Dānija (44.000), Šveice (441.000), Holande (34.000), Beļģija (30.000), Albānija (28.000) un Turcija (Eiropas daļa ar 24.000). Seko Luksemburga, Dancīga, Andorra, Lichtenšteina, San-Marino, Monaka un Vatikāns, kas gan nebija valstis gluži parastā nozīmē. Zīmīgi tomēr tas, ka par Latviju mazākas tādas vecas valstis kā Dānija, Šveice, Holande un Beļģija.

Iedzīvotāju skaits Latvijā 1936. g. 31. decembrī bija 1.964.000. Ar to mēs uzskaitīto valstu vidū ieņemam divdesmit piekto vietu. Mazāk iedzīvotāju nekā Latvijā bija tātad 11 valstīs (ieskaitot sīkās).

Apskatot Eiropas valstis pēc atsevišku valstu apdzīvotības biezuma, redzams, ka Latvija piederēja pie samērā reti apdzīvotām valstīm: uz 1 kv. km caurmērā tikai 30 iedzīvotāju. Pie tā vainojams vēl pirmais pasaules karš. Pēc M. Skujenieka aprēķiniem, ja tas nebūtu tik milzīgos apmēros skāris mūsu zemi, tad jau 1930. g. Latvijā būtu dzīvojuši pāri par 3 miljoniem cilvēku. Te jāatceras, ka pirms pirmā pasaules kara - 1914. gadā Latvijas toreizējā territorijā uz 1 kvadrātkilometru jau dzīvoja 40,3 iedzīvotāji. - Pēc apdzīvotības biezuma Eiropas valstis pirms pēdējā - otrā pasaules kara sadalījās šādi: Monaka ar 14.769 iedzīvotājiem uz kv. km, Beļģja ar 273, Lielbritānija - 270, Holande - 250, tad San-Marino, Dancīga, Vācija, Itālija, Luksemburga, Čechoslovakija, Šveice, Ungārija, Polija, Dānija, Austrija, Francija, Portugale, Rumānija, Lichtenšteina, Bulgārija, Dienvidslāvija, Turcija, Grieķija, Spānija, Lietuva - 45, Albānija - 39, Latvija - 30, Igaunija - 24, PSRS (Eiropas daļa) - 22, Zviedrija - 14, Andorra - 13, Somija - 10, Norveģija - 9 un beidzamā vietā Islande, kur uz kv. km caurmērā dzīvo 1 cilvēks. Vērtējot apdzīvotības biezumu, jāiegaumē arī tas, ka lauksaimniecības zemes, kāda noteikti ir arī Latvija, nekad nav un nevar būt tik biezi apdzīvotas kā rūpniecības zemes.

-bigs

da abu dzimumu Latvijas pilsoņi, kas sasnieguši pilngadību (21 dzīvības gadu). - Norādījumus par mazāku nometņu vai novadu apvienošanu vienā vēlētāju iecirknī dod komitejas, kuŗām uzdots vēlēšanas organizēt. - Apgabalu delegātu sanāksmes jāsasauc n e v ē l ā k k ā l ī d z 5. n o v e m b r i m. Sanāksmes delegātiem savi mandāti jāpierāda ar izrakstiem no vēlēšanu protokoliem. Mandātus pārbauda delegātu sanāksmēs izraudzīta mandātu komisija. - Apgabalu delegātu sanāksmēs izvēl: *I. a.* atseviški apgabala komitejas priekšsēdi; *b.* komitejas locekļus, skaitā ne mazāk par 5, un to kandidātus; *c.* revīzijas komisijas locekļus un to kandidātus; *II.* Latviešu Centrālās padomes locekļus, - no katriem apgabala delegātu sanāksmē pārstāvētiem 5.000 tautiešiem vienu locekli. Atlikums, kas pārsniedz 2.500 tautiešu, arī dod tiesības uz 1 padomes locekli. Apgabali, kuŗos tautiešu skaits nesasniedz 5.000, arī sūta 1 padomes locekli. - Vēlēšanas notiek aizklāti balsojot. Ievēl ar vienkāršu balsu vairākumu. - Apgabalu komitejās var tikt ievēlētas tikai attiecīgā apgabalā dzīvojošas personas. Latviešu Centrālā padomē var tikt ievēlētas arī personas, kas dzīvo citos vēlēšanu apgabalos. Gadījumā, kad LCP loceklis ievēlēts vairākos apgabalos, tas mandātu patur no tā apgabala, kuŗā viņš dzīvo, bet pārējos apgabalos viņa vietā nāk tuvākais kandidāts. - Pēc notikušām vēlēšanām apgabalu komitejas nekavējoties iesūta LCK delegātu sanāksmju protokolus vai to izrakstus ar ievēlēto LCP locekļu un apgabalu komiteju locekļu vārdiem un adresēm. - Iebildumi par nepareizībām vēlēšanu norisē iesniedzami pie LCK nodibinātai vēlēšanu komisijai līdz 1945. g. 15. novembrim. *LZD*

Latviešu kaŗavīru lietu kārtotāji

Latviešu Centrālā komiteja aicinājusi savā darbā par latviešu internēto kaŗavīru, invalidu un gaisa izpalīgu lietu kārtotāju amerikāņu un franču okupācijas joslā R. Liepiņu un angļu okupācijas joslā resp. Beļģijā A. Valdmani. LCK priekšsēdis vēl izraudzīsies latviešu kaŗavīru lietu tehnisko kārtotāju. - Visas apgabalu komitejas aicinātas nekavējoties noskaidrot un iesniegt LCK datus par apgabala robežās gūstekņu nometnēs un slimnīcās esošiem latviešu kaŗavīriem. *LZD*

Latviešu Centrālā komiteja,

vēlēdamās nodrošināt mūsu skolu tiesisko stāvokli, rast iespēju sagādāt mācības grāmatas un atbalstīt skolotājus un skolas arī materiāli, lūdz Latviešu komiteju un nometņu priekšniekus, kā arī skolu vadītājus nekavējoties sniegt šādas ziņas: *1.* skolas gados esošo bērnu skaits; *2.* ja skola jau darbojas, tad kāda tipa un tās adrese; *3.* skolēnu skaits un sadalījums pa klasēm; *4.* skolotāju saraksts; *5.* kādi skolotāji vēl nestrādā skolā un vajadzības gadījumā būtu ar mieru pārcelties uz citu darba vietu; *6.* ģimnazijām bez tam vēl jāiesūta stundu un mācības vielas sadalījums pa priekšmetiem; *7.* vispārējais un īss skolas darba iespēju raksturojums. Ziņas pēc iespējas ātri sūtāmas J. Celmam, *„Frische Quelle", Hiddesen bei Detmold, Lippe (21).* *LZD*

LSK ārstnieciskās palīdzības vadība

amerikāņu okupācijas joslā *(Latvian Red Cross, Sophienstr. 5, Heidelberg)* lūdz visas LSK nodaļas un pārstāvības, negaidot īpašu uzaicinājumu, rūpēties par ārstnieciskās palīdzības noorganizēšanu latviešiem savā rajonā. Pirmām kārtām jārūpējas par pirmās ārstnieciskās palīdzības sniegšanu, tālāk par preventīvās medicīnas palīdzību - bērnu potēšanu pret bakām, difteriju u. t. t.; tāpat jāmēģina noorganizēt zobārstniecības kabinetu darbība. Kur (arī nometnēs) šādas palīdzības vēl nebūtu, tur tā jāmēģina iekārtot ar LSK palīdzību. Potes pasūtītas un tās varēs saņemt. Sagaidāma arī palīdzība ar vitamīnu preparātiem un nepieciešamākiem medikamentiem. Ja ārsti nevarētu darboties medicīnisko un zobārstniecības instrumentu trūkuma dēļ, tad vajadzīgie instrumenti ar vietējās LSK nodaļas vai pārstāvības vidutājību jāpieprasa pēc augšā minētās adreses, - cik varēs, pieprasījumus apmierinās.

Bavārijas LNK atgādina,

ka par katru pieprasīto izziņu kartotēkas uzturēšanai jāmaksā 20 fen. Maksājumu var pievienot vēstulei pastmarkās, bet lielākas summas piesūtāmas ar pasta pārvedumu A. Šēmelim, *Herzog Rudolf Str. 49, München 22.* Naudu vēstulēs nesūtīt. Komitejām un nometņu vadītājiem jāpiesūta savlaicīgi pārmaiņas nometņu un privāti dzīvojošo sastāvā, sniedzot ziņas par klātpienākušiem, aizgājušiem, dzimušiem un mirušiem. Pazińojama arī nometņu likvidācija vai jaunierīkotas nometnes. Kartotēkai sniedzami sekojoši dati: uzvārds, vārds, dzimšanas dati un vieta, pēdējā dzīves vieta Latvijā, pašreizējā adrese Vācijā.

Aicinājums techniskiem darbiniekiem

Latvijas inženieŗu b-bas pr-ka vietnieks *Fr. Šīfers* un Latvijas techniku b-bas pr-ks *L. Bērziņš* aicina visus architektus, inženieŗus un technikus piesūtīt par sevi ziņas: vārds, uzvārds, dzimšanas dati, profesija, techniskā izglītība, pēdējā darba vieta Latvijā, tagadējā adrese, vai vēlas iesaistīties atbilstošā darbā un vai pārvalda angļu valodu. Ziņas sūtāmas inž. Fr. Šīferam, *Latvian Camp, Lamboy Str., Hanau.* Ziņas izlietos sanāksmes organizēšanai, pārskatam un eventuālai darba sagādei. *LZD*

Finanču ģenerāldirekcijas bij. darbinieki

lūgti, uzdodot sava amata apzīmējumu, paziņot savas adreses J. Bogenam, *„Frische Quelle", Hiddesen bei Detmold, Lippe (21).* *LZD*

Plašāku šacha turnīru

Blombergas latviešu nometnē organizē A. Dārznieks, aicinot tanī piedalīties arī Rańki un B. Strazdiņu no *Lībekas,* Jurševski no *Kīles,* L. Dreibergu un adv. Melnbārdi no *Minchenes,* A. Stabiņu no *Markt-Oberdorfas,* K. Škemu no *Blombergas,* A. Krūmiņu no *Augsburgas* un dažus igauņu un lietuviešu šachistus. Minētos lūdz nekavējoties sazināties ar turnīra organizētāju. Turnīrs notiks Blombergā no 8.-16. novembrim. *Leonīds Dreibergs*

LATVIEŠI MINCHENĒ

LSK Minchenes pārstāvniecība

pateicas par sańemtiem ziedojumiem: pēc 2. listes *Hercoga Rūdolfa ielā 49* - 570 marku, pēc 3. listes *Loengrīna ielas nometnē* - 277,50, pēc 4. listes *Loengrīna ielas nometnē* - 368, pēc 5. listes *Loengrīna ielas nometnē* 308, pēc. 7. listes *Zollnas* nometnē - 175, pēc 8. listes *Mitenvaldē,* no „Jägerkaserne" telpās esošiem latviešiem - 1.405, pēc 9. listes, no *Dingolfingā* esošiem latviešiem - 169 un pēc atseviškas listes no *Garmiša-Partenkirchenā* esošiem latviešu kaŗaviriem - 1.111; kopā 4.393,50 vācu markas.

LATVIEŠI BAVĀRIJĀ

Par sabiedriskās tiesas

priekšsēdi *Altētingas* latvieši ievēlēja tiesn. J. Krūmiņu, par tiesas locekļiem dir. mag. math. P. Priževoitu un tiesn. P. Seksti, bet par viņu substitūtiem Satversmes sapulces bij. locekli farmaceitu P. Lazdānu un lauksaimniecības pārvaldes pr-ku dir. J. Zariņu. Par Altētingas Latviešu komitejas revīzijas komisijas pr-di ievēlēts kpt. Kr. Blite un par locekļiem J. Dubrovskis, agr. Kuģis, rakstn. A. Rupainis un Dr. A. Šteinhards. - Latviešu kultūras kopu Altētingā un apriņķī vada māc. Alb. Galiņš un rakstnieks J. Klīdzējs. - Gleznotājs Upelnieks A-gā rīkojis savu gleznu izstādi. Tai bija lieli panākumi, daudz darbu pārdots. Gleznotājs izstādi nodomājis sarīkot arī citos latviešu centros Vācijā. - *Neiētingas* latviešu nometnes zālē Skalbes piemiņas vakarā Elga Kore-Krūmiņa lasīja referātu, bet programmā piedalījās dzied. J. Raudzēna, O. Indzers, brīvmāksl. D. Fogelmane, J. Krūmiņš un vīru dubultkvartets. Tuvākā laikā notiks A-gas latviešu pamatskolas un ģimnazijas rīkojamais Skalbes piemiņas vakars, skolēniem dziedot un deklamējot, bet rakstniekiem J. Klīdzējam un A. Rupainim stāstot savas atmiņas par Skalbi.

Kaŗa viesuļu saudzētajā,

jaukajā Augšpfalcas pilsētiņā *Ambergā,* kas savos apmēros līdzīga mūsu Cēsīm, pašreiz dzīvo jau ap 3.000 latviešu 3 nometnēs. Pirmie latvieši A-gā sākuši organizēties un savu komiteju ievēlējuši jūnija beigās, kad par komitejas pr-di izraudzīja mežu dep-ta dir. Hugo Upīti. Pulcinot Baltijas valstu pilsoņus ziemas nometnēs no plaša apgabala, tagad mainījušies arī latviešu bēgļu dzīves pārstāvētāji un kārtotāji. *„Aufbauschule"* ēkas nometnē novietotie 374 tautieši par Latviešu komitejas pr-di ievēlējuši izglītības m-jas ierēdni Jāni Lapsu, par viņa biedru adv. Alb. Brīvkalnu un par locekļiem iekšlietu m-jas ierēdni Žani Dravu, techn. Jāni Losovu no Liepājas, skol. V. Aldiņu un skol. Valdem. Klētnieku. Te darbojas latviešu ģimnazija, ko vada Marta Lapsa, un pamatskola A. Aldiņa vadībā. Latviešu skolu jautājumus visumā kārto un vada arodskolu dir. Indr. Zubāns. Vandas Veisas un Aijas Aināres vadībā darbojas divi pakāpju angļu valodas kursi un domāts arī par franču valodas kursiem. Mūzikas kopu vada Eiž. Dunace, bet jauktu kori un dubultkvartetu - V.

Aldiņš. 2 istabās saspiesti dzīvo Latviešu teātŗa aktieŗi, kas 10. okt. rež. K. Veica vadībā nometnes sarīkojumu zālē deva savu jubilejas - Vācijā 25. reizi notikušo R. Blaumaņa „No saldenās pudeles" - izrādi. - Šajā nometnē dzīvo „Brīvās Zemes" red. Jānis Porietis, publicists Fēlikss Krusa un glezn. Kārlis Grūbe. - Ar baleta izrādēm nometnes iemītniekus nupat iepriecināja Nacionālās un Liepājas operas baleta spēki - R. Saule, A. Fibīgs, E. Mežulis, J. Vērnieks, M. Ancāne, A. Ezergaile, E. Pilupe un M. Skujiņa. - Nometni aprūpē UNRRA un apsargā amerikāņu kaŗavīri ar latviešu, lietuviešu un igauņu nometnes policiju.

***„Pestalozzi"* skolas ēkā iekārtoto nometni apdzīvo vienīgi 504 latvieši, kas priekš pusotra mēneša šurp pārvesti no 20 km attālās *Altneihauzenas* nometnes (kuŗas kodolā bija Veimāras latviešu grupa ar LU mācības spēkiem). Pēc pārvietošanas apsīcis spraigi ievadītais kultūrālais darbs, jo A-gā jaunie dzīves apstākļi izrādījušies ļoti nelabvēlīgi: telpas šauras un saspiestas, trūkst laba kontakta ar UNRRA's komandas vadību. - 3. okt. te bija latviešu pamatskolas pirmais audzēkņu izlaiduma akts. Pēc J. Celma īpašās mācības metodes pamatskolas pēdējās klases mācību programmu skolēni veikuši 10 nedēļās. Nodarbes turpina inž. Neļkes vadāmie šoferu kursi. Līdz šim kpt. Liepiņa vadītā sporta sekcija iekļāvusies A-gas latviešu pārējo pasākumu ietvaros. Prof. Ād. Ābeles vadāmais koris gatavojas 18. nov. svētku koncertam. - Tautiešu vidū te profesori Burkevics, Stares un Dr. Kaktiņš, doc. Rudovska, docenti Doniņš un Kirulis, daudzi LU asistenti, tenors Kupcis, dzied. Lidija Venta-Dobrovolska u. c. Par Latviešu komitejas pr-di darbojas jurists Ād. Robežnieks, viņa palīgs doc. Kirulis, sekretāre mag. phil. Marija Ūdre, mantzinis agr. Rob. Vītols, locekļi inž.-kīm. Jānis Celms, mag. iur. A. Ūdris un Ant. Strazdiņš. 4. okt. nometni apmeklēja archibīskaps prof. Dr. theol. T. Grīnbergs, kas vadīja Pļaujas svētku dievkalpojumu. - Nometnes birojā saraksti par 22.000 tautiešiem, kuŗus sakārto kartotēkā. Arī šo nometni aprūpē UNRRA, bet aptīrīšanas darbus veic vācieši. Dzirdams, ka arī te latviešiem nebūs ilga palikšana, jo viņus domāts novietot A-gā kādās citās telpās.**

Trešā - lielākā nometne iekārtota *„Kaiser Wilhelm"* kazarmās, kur jau mīt ap 2.000 latviešu no Plzenas un Liberecas Čechoslovakijā un no Nirnbergas, Švāndorfas, Regensburgas, Landshutas u. c. Bavārijā, bet vēl domāts ievietot ap 1.500. Bez Baltijas valstu pilsoņiem te dzīvo poļi, kas ir arī nometnes saimnieciskās dzīves faktiskie vadītāji, jo viņi veic dažādus amatus UNRRA's komandas dienestā. Jādzīvo saspiesti, ar segām vai papes loksnēm mēģinot norobežot savu guļas vietu no pārējām. Nometnes Latviešu komitejas pr-dis prof. Ed. Paegle, viņa vietn. jurists Oto Kārkliņš, locekļi Juris Caune, Arn. Asars, Ceronis Bērziņš, Jānis Baumanis un Kārlis Rozenbergs.

Ārpus vietējām nometņu komitejām latvieši A-gā ievēlējuši arī Ambergas Latviešu komiteju, kuŗas pr-dis ir zv. avd. Oto Kārkliņš, viņa biedrs jurists Ād. Robežnieks, sekretārs Jānis Losovs, locekļi agr. Arn. Asars, Žanis Upītis un doc. Kirulis. Šī komiteja ievēlēta 12. aug., un tai būtu jākārto latviešu lietas pie amerikāņu iestādēm un UNRRA's.

Keizara Vilhelma kazarmu nometnē uzturs pietiekams. Bērni līdz 15 g. v. un tautieši, kas vecāki par 70 g., papilddevā saņem litru pilnpiena un 25 g sviesta dienā un 100 g cukura, 150 g mannas, 150 g balto miltu un 500 g baltmaizes nedēļā. Telpu tīrīšanu un citus nometnes darbus latvieši veic paši, katru dienu braucot arī mežā pēc malkas, par ko strādājošiem izsniedz papilddevas un pirmajiem pieškiŗ apģērbus. Nometnes ambulancē strādā vācu un latviešu ārsti. Apsargā amerikāņu kaŗavīri, kādēļ no nometnes var iziet vienīgi ar īpašu atļauju. - Tautiešiem te sava ev.-lut. draudze ar Limbažu māc. Žani Kristbergu un Rīgas Atmodas draudzes māc. J. Pētersonu. Savu draudzi izveidojis arī pareizticīgo baznīcas Rīgas bīskaps Jānis. Skolu jaunatne mācās visu triju latviešu nometņu noorganizētajā pamatskolā un ģimnazijā.

UNRRA A-gā iekārtojusi priekšzīmīgu sanātoriju, kuŗas darbā iesaistīti arī latviešu ārsti. - Slimnīcā ārstējas autokatastrofā ievainotais Kultūras fonda darbinieks A. Šņornieks, kā tēvs no ievainojumiem miris.

Daudzi latviešu sabiedriskie darbinieki domā par pārcelšanos uz Heidenheimu un Detmoldu.

Osvalds Akmentiņš

Komponists Eberhards Lammass

Hochfeldas latviešu nometnē Augsburgā *(Latvian Camp, Firnhaber Str. 69, 3. st., Hochfeld, Augsburg, Bayern)* komponējis solodziesmas baritonam - *Lūgšana* (Leonīda Breikša teksts) klavieŗu vai simfoniskā orkestŗa pavadījumā, *Lauj sirdij nomirt svētām ilgām* (Felicitas) un *Noreibums* (Lilijas Auzas), soprānam - *Lūgšana* (Felicitas), *Šūpla dziesma* un *Dzimtene* (Kārļa Kārkliņa) ar klavieŗu un čello pavadījumu. Mākslinieki šos darbus var saņemt norakstīšanai pie autora. Pie viņa dabūjamas arī vairākas ārijas no operas *„Dzimtene sauc"* un jauni simfoniskā orkestŗa darbi.

Baireitā

kopējā Baltijas tautu mītnē - *Wendelhöfen'ā* dzīvo ap 500 latviešu, bet pašā pilsētā un tās apkārtnē vēl ap 150 tautiešu. Par kopmītnes komandantu UNRRA iecēla tautieti Vilib. Kalēju, Latvijas bij. ģenerālkonsulu Nujorkā. Nometnes saimniecisko pusi vada lietuvietis Kupcikevičs un kultūrālo dalu igaunis Ristmejs. Savstarpējās palīdzības un aprūpes darbā līdz šim vairākkārt izdevies saņemt no UNRRA's un izdalīt viriešu apavus, sieviešu kleitas un nelielā skaitā arī bērnu apavus. Vislielākais trūkums pēc sieviešu apaviem. No Starptautiskā Sarkanā krusta pārstāvniecības saņemti izdalīšanai ap 200 kompl. viriešu un sieviešu siltās ziemas vełas. 4 reizes dalīti SSK sainīši. Latviešu aprūpei vajadzīgie naudas līdzekļi līdz šim sastādījušies no pašu tautiešu labprātīgiem ziedojumiem. - Samērā rosīgi veidojusies kultūrālā dzīve, ko vada agr. A. Kalējs. Brīvmāksl. J. Udris vada jauktu kori, kas atklātībā uzstājies 4 reizes. Pašlaik iestudē programmu paredzamajam latviešu mākslas reprezentācijas vakaram, kuŗā piedalīsies arī soļisti un tautisko deju ansamblis H. Kalējas vadībā. Lielas grūtības korim sagādā nošu trūkums. Vairākas iestudētās dziesmas koŗa vadītājs uzrakstījis pēc atmiņas. - Noorganizēti angļu valodas kursi. Paredzēti arī techniskie kursi agr. V. Eltermaņa vadībā. Mašīnrakstā iznāk „Latvijas Vārds" jur. B. Akera vadībā. Darbojas pamatskola un ar 17. sept. arī ģimnazija. Bijuši 2 dievkalpojumi. Par veselību rūpējas Dr. Inas Bērziņas vadāmā ambulance. Sporta dzīvi vada F. Mazurkevičs. Nodibinātas volejbola, basketbola, šacha - bridža, galda tennisa, vieglatlētikas un ziemas sporta sekcija. Nometnē darbojas kurpnieku, galdnieku un mechaniskā darbnīca. Ir arī savs techniskais birojs, kas rūpējas par ēku, ierīču un inventāra uzturēšanu kārtībā. Biroja darbā iesaistīti nometnes inženieŗi un techniki. - Ēdiens nometnē pietiekams. Sajūtams telpu trūkums jaunpienākošajiem. Nometnes darbos piedalās visi vīrieši no 14-60 g. un sievietes no 16-45 g., izņemot mātes ar bērniem līdz 14 g., - pēdējās apkopj kopējī lietojamās dzīvojamās telpas un piedalās virtuves darbos. Tautiešu gars možs. Kopā ar pārējiem tautiešiem citās nometnēs baireitieši cer sagaidīt uzlecam Latvijas brīvības sauli.

Etnografiskā koŗa „Dziesmotais pulks" dalībniekus un labvēļus lūdz rakstīt koŗa pr-kam Jānim Rītiņam: *DP Center No. 5, Latvian Camp, Heiliggrab Str. 20, Bamberg, Bayern (13a).*

Pie Berchtesgādenas

labās, ziemas pavadīšanai piemērotās telpās iekārtotā nometnē *(Latvian Camp, Sportschule, bei Berchtesgaden, Obb)* tagad dzīvo 430 latviešu no Brukmīles un tās apkārtnes. Nometne skaistā apvidū - kalnos, ar lieliskām slēpošanas iespējamībām. Jau saņemti 20 pāri slēpju šī skaistā sporta piekopšanai. - Pašā Bad-Aiblingā un apkārtnē bez tam vēl palikuši ap 100 latviešu, kas pa lielākai daļai labi iekārtojušies un arī atraduši sev piemērotu darbu. Uzturā šiem tautiešiem gan jāizlieto ar parasto kartīšu devu, bet ir cerības, ka apstākļi mainīsies, jo saņemti solījumi, ka ārpus vācu pamatkartes atkal izsniegs vēl vissmagākā darba papilddevas kartīti. UNRRA sola darīt iespējamo kā pārtikas, tā apģērbu apgādes ziņā. Dzīvokļu īre tautiešiem nav jāmaksā. Viņi saņem arī naudas pabalstu no 15-36 markām uz personu par mēnesi. - Bad-Aiblingas Latviešu komiteju *(Latvian Committee, Karolinenschlösschen, Bad-Aibling, Oberbayern)* vada dir. T. Liepiņš, viņa vietnieks Elmārs Grotiņš.

E. G.

Amerikas ievērojamais latvietis

— aviācijas lietpratējs un profesors Minneapolisas štāta universitātē *Akermanis* septembŗa otrā pusē apmeklēja Mincheni un Garmišu-Partenkirchenu, kur viņš apciemoja latviešu lidmašīnu konstruktoru Kārli Irbīti *(Saulgrub'ā)*. Apsolīdamies rakstīt no Amerikas, prof. A. caur Mincheni un Parīzi devās uz ASV. - Kaŗam Eiropā beidzoties, A. komandēts uz Londonu un Eiropas valstīm kā ASV gaisa spēku pārstāvis Vācijas kaŗa laika aviācijas attīstības pētīšanai.

Komandējuma uzdevumu veicis, A. lidmašīnā un vedot līdzi mazo 4-vietu automobili - „džīpu" vēl dažas dienas veltīja Eiropas apskatei un privātiem apmeklējumiem.

42 latviešu kaŗavīri

atrodas *Hofas* nometnē un slimnīcā. No 50 km attālās *Marktredvicas* tautieši, latviešu kaŗavīra māmuļas ierosināti, reizi nedēļā ierodas pie saviem cīnītājiem un nodod viņiem pārtikas sainīšus. *„Skaista un negaidīta dāvana jūsu sūtītie sainīši ir mums - ievainotiem latviešu kaŗavīriem"*, raksta sainīšu saņēmēji. *„Mūs apskauž pārējie kaŗavīri - cittautībnieki, jo latvieši še ir pirmie, kas atceras savus ievainotos. Tāpēc, mīlie tautieši, mēs esam lepni ar jums, kā jūs lepni bijāt ar mums. Ar jūsu gādību mūsu stāvoklis uzlabojas. Lai Dievs un Likteņlēmējs par to jums atlīdzina!"* Kādā citā pateicības vēstulē kaŗavīri saka: *„Mēs visi tiksimies mūsu Latvijā, kur latviešu nacionālā kultūra atkal pacelsies brīva un neatkarīga, nesagraujama un mūžīga."*

Kēnigsfeldas latviešu nometnē

pie Bambergas mīt 260 tautiešu. Dzīves apstākļi samērā labi. Jau kopš jūlija darbojas pamatskola, bet vidusskolnieki apmeklē latviešu ģimnazijas Baireitā un Fišbachas nometnē pie Nirnbergas. Rīkoti vairāki literāri mūzikāli vakari un priekšlasījumi. Noorganizēti sieviešu un vīru dubultkvarteti, organizējas koris. Ļoti trūkst grāmatu un nošu. Darbojas angļu, vācu un krievu valodas kursi. Iznāk humoristisks žurnāls *„Melnais ākis"*. - Tautiešu vidū daudz lauksaimnieku, kam līdz arī savi zirgi. - Sagaidāms, ka uz ziemu nometni pārcels cituviet. *-s*

Kronachā (z-r no Baireitas)

bij. skolas telpās iekārtotā nometnē dzīvo 136 latvieši. Telpas labas, piemērotas arī ziemas dzīvei. Uzturs atbilst 2000 kalorijām. Darbojas pamatskolas 5 klases, veidojas koris, bieži sarīkojumu vakari ar tautas dejām un citiem priekšnesumiem. Ir nometnes laikraksts „Latvju Skaņas". Dievkalpojumus vada māc. Kelle. Sporta laukumā tautieši sacenšas volejbolā ar amerikāņu kaŗavīriem.

Landshūtas pilsētas un apriņķa

latviešu pilnsapulcē 8. okt. Latviešu komitejai izteikta pateicība par līdzšinējo darbu un uzticība. Dzīves vietu mainījušo 3 komitejas locekļu vietā ievēlēja vienu jaunu. Par komitejas pr-di tagad darbojas inž. A. Spulģis, viņa biedrs O. Krādziņš, sekretārs un kasieris zv. adv. O. Melnbrencis, locekļi K. Dzirkalis un inž.-kīm. K. Švanks. Sabiedriskās tiesas priekšsēža pienākumus pagaidām uzņēmies zv. adv. O. Melnbrencis, bet par tās locekļiem ievēlēti K. Krāmbergs un H. Mūrnieks. Doc. P. Krūmiņa vadītajā pilnsapulcē revīzijas komisijā ievēlēja O. Zīraku, F. Silvestru un A. Ozolu. - Rosīgi uzsākto L-tas latviešu sabiedrisko dzīvi gandrīz pilnīgi apturēja Baltijas valstu pilsoņu pārvietošana uz ziemas mītnēm Ambergā. Nepārvietoti te palikuši ap 300 tautiešu. Ar Militārās valdības rīkojumu šinīs dienās pilsētā atbrīvotas vairākas dzīvojamās mājas, kas nodotas dažādu tautību pārvietotām personām. Pilsētā līdz šim dzīvojošo latviešu rīcībā nodoti 9 dzīvokļi. Jaunās mītnes ērtas un mājīgas un atbilst mūsu centieniem pēc savrupības. Vai katrai latviešu ģimenei ierādīta atsevišķa telpa. Apriņķī tautieši joprojām mitinās 7 mazās, ziemas dzīvei nepiemērotās nometnēs. - Tuvējā kaŗa gūstekņu nometnē atrodas internētie latviešu kaŗavīri - J. Līvzemnieks, Ilm. Zvirbulis, Alvis Elgažnieks, Arv. Bērztīsis, Pēt. Graudiņš un Andr. Saulītis. L-tas Latviešu komiteja par tiem uzņēmusies aprūpību un ik svētdienas piegādā viņiem tautiešu ziedoto pārtiku un siltos apģērbus. *Imants Sveilis*

Latvieši Marktredvicas pilsētā

un no tās tuvākās apkārtnes tagad sapulcināti vienkopus un novietoti UNRRA's nometnē pilsētas blokēkās un tuvējā *Vunzīdelas* pilsētiņā *(Wunsiedel)*. 150 M-cas latviešiem pievienoti arī no *Hofas* pārvestie 173 tautieši. 8. okt., pārvēlot M-cas nometnes vadību, par nometnes vecāko ievēlēts tiesnesis mag. iur. *E. Petrītis*, par administrātīvās nozares vad. tiesnesis mag. iur. *E. Feldmanis*, par kultūras nozares vad. LU doc. *S. Vasiļevskis* un par ēku un apkures pārzini *J. Pētersons*. Noorganizēta un sekmīgi strādā pamatskola. Domāts atvērt ģimnaziju. Iekārtotas kluba telpas. Organizējas koris un angļu valodas kursi. Veic priekšdarbus 18. novembŗa atzīmēšanai. - Grūtības rada elektrisko spuldžu trūkums. *E. T.*

Pagaidu komiteja Lejasbavārijai un Augšpfalcai

Lejasbavārijas un Augšpfalcas latviešu nometņu pārstāvji, iniciātoru grupas aicināti, 11. okt. Regensburgā ievēlēja apgabala Latviešu pagaidu centrālo komiteju, kuŗai jāapvieno apgabalā dzīvojošie latvieši, jāvada viņu kultūrālā dzīve un jāpārstāv tautieši pie apgabala centrālajām Militārās valdības un vācu iestādēm. Pagaidu komitejā ievēlēti zv. adv. O. Kārkliņš, zv. adv. J. Dambis, inž.-kīm. A. Langins, mag. oec. A. Eltermanis un J. Stagēris, bet par komitejas locekļu kandidātiem A. Robežnieks un A. Strazdiņš. Pagaidu komitejai, saskaņā ar LCK norādījumu, jānoorganizē apgabalā dzīvojošo latviešu delegātu vēlēšanas. *Im. Sv.*

Vildflekenas

lielajā nometnē vēl aizvien atrodas 163 latvieši - UNRRA's nometnes ārstnieciskais personāls ar piederīgiem. Nometnes slimnīcās par ārstiem darbojas prof. Dr. med. H. Budulis, doc. Dr. med. V. Mīlenbachs, Dr. F. Celmiņš, Dr. J. Spalviņš, Dr. K. Mētra, Dr. E. Viksne, Dr. H. Lecmanis un Dr. T. Kisle. Nometnes aptiekās darbojas aptiekāri P. Laiviņš, P. Priede un M. Kalniņa. Par slimnīcas saimniecības vadītāju strādā bij. visp. tirdzn. sab. dir. V. Freijs. Nometnes latviešu kultūrālo dzīvi vada prof. Dr. med. H. Budulis, pirmskolu un pamatskolu - skolas pārz. Fr. Jansons, angļu valodas kursus - Gobniece, Raukis un Jūrmala. Dzīves apstākļi latviešiem ļoti labi: dzīvokļi teicami - katrai ģimenei 1-2 istabas, arī uzturs labs. Alga gan līdz šim vēl nav saņemta, bet apsolīta ir. 5. okt. tautieši ievēlēja Latviešu komiteju. Tās pr-dis Dr. H. Lecmanis, sekretārs P. Laiviņš un kasieris Dr. T. Kisle. Tā kā nometnē nelielā skaitā bez latviešiem strādā arī igauņi, lietuvieši un ungāri, tad mūsu komiteja cieši sadarbojas arī ar šo tautību pārstāvjiem, un Latviešu komitejā vēl ieiet ungāru pārstāvis prof. Dr. med. Ščarvass un lietuviešu un igauņu pārstāvis Dr. Petukauskas. Komitejas adrese: *DP Center, Wildflecken, Kreis Brückenau, Bayern.* *P. Laiviņš*

— Šinīs dienās, kā mūs informē, visi Vildflekenas latvieši pārvietoti uz kādu citu nometni.

PĀRĒJĀ VĀCIJĀ

Eslingenas nometnes latviešu

vidusskolas bibliotēkai ir „Latviešu konversācijas vārdnīcas" visi iznākušie sējumi.

Saskaņā un vienprātībā

Fuldā, vecajā vācu baroka pilsētā, mājas vietu atraduši 300 latvieši, kas vienkopus novietojušies armijas bij. kazarmās. Telpas plašas, bet lai varētu dzīvot, daudzkas bija jāpārkārto un jāizveido. Nometni vada vēlēta komiteja: komandants mag. oec. Alfr. Apse, vietnieks cand. oec. Konst. Folkmanis, sekretāre Irma Treija. Pārtikas sadales pārraudzību uzņēmies Kārlis Liepiņš, sanitāro aprūpību Dr. med. Arn. Eikens. Revīzijas komisiju vada Dr. med. Alfr. Mednis. Darbs rit raiti, saskaņoti un vienprātīgi. Kopējā sadzīve izlīdzinoša, laba. Ar vietējās UNRRA's vadītājiem saprašanās un sadarbība teicama. Vairāki nometnes iemītnieki strādā UNRRA's dienestā. Šīs sadarbības rezultātā nometne labi apgādāta. Nedēļas uztura deva ir: 2,6 kg maizes, 220 g sviesta un tauku, 950 g svaigas gaļas un gaļas konservu, 350 g zirņu vai pupu, 3,5 litri pilnpiena, 110 g cukura, 550 g māksl. medus, 100 g rozīnu, 420 g konfekšu. Milti, kartupeli un augļi atkarībā no pievedumiem. Bez tam visi bērni līdz 5 g. v. saņem papilddevas: 280 g sviesta, 300 g cukura, 300 g medus, 700 g miltu nedēļā un ik dienas 1 litru piena. Kopgalda pēc vēlēšanās nav, - katra ģimene gatavo atsevišķi, rodot lielāku dažādību ēdienu izvēlē. No UNRRA's vairākkārt jau saņemta un sadalīta veļa, zekes, apavi, virsbikses, sieviešu apģērbi, segas, bērniem adīti komzoļi. Nometnes dalībnieki savukārt paši uzņēmušies latviešu kaŗavīru aprūpību. - Nometnes iemītnieku vidū daudz inteliģences pārstāvju, tāpēc rosīga arī sabiedriskā dzīve. Skol. E. Āboliņas un N. Kalniņa vadībā iekārtota un darbojas pilna pamatskola un bērnu dārzs. Skol. J. Drulļa noorganizēta, nesen durvis atvēra arī vidusskola. It labas sekmes vērojamas skol. O. Baumanes vadāmiem angļu valodas kursiem. Domāts par priekšlasījumiem, pat par lekciju cikliem. Skol. L. Bērziņa vadībā nodibināts koris un vīru dubultkvartets, kam bijusi izdevība koncertēt nometnē un ārpus tās. 16. sept. koncertu vēl kuplināja G. Braunbergas solo dziedājums un K. Treija un M. Polfanderas duets, Eikenas un Drulles sagatavotās tautiskās dejas. Tomēr vislielākos panākumus mūsu dziesmas un dejas guva Amerikas Sarkanā krusta sarīkojumā amerikāņu kaŗavīriem. Ik pārsvētdienas visi nometnes dalībnieki pulcējas pašu iekārtotā zālē uz svētrītiem. Mācītāja fuldiešu vidū nav, to aizstāj skol. N. Kal-

ninš. - Rosīgu darbību uzrāda A. Raistera vadāmā sporta sekcija, rīkodama vienu pēc otras gan savstarpējas sacensības, gan arī ar amerikāņu karaviriem. Uzvaras un zaudējumi bijuši vienā un otrā pusē. - Darbs rit, cilvēki cenšas. Fuldieši ar ticīgu skatu raugās nākotnē. Pavadīsim ziemu un gaidīsim pavasari. Mēs atgriezīsimies, mēs dzīvosim, jo mūsu mājas ir mūžīgas. *A. Bušmanis*

Uzņēmīgs darbs

Hanavas latviešu nometnē šobrīd mitinās ap 1100 tautiešu. Nometnes komandants - Valdemārs Korsts, kuŗa uzdevums bez tam ir arī pārstāvēt latviešus pie amerikāņu iestādēm un UNRRA's. Komandants ir arī pr-dis šejienes Latviešu komitejai, bet pr-ža vietnieks - mag. iur. Valdem. Bišentrops, kam pakļauta arī nometnes aprūpības un saimniecības nozare. Vispār elastības labad nometnes saimniecības, aprūpes un kultūras darbs izzarots pa nozarēm un sekcijām. Tādas nozares ir: aprūpības (vada mag. iur. Legzdiņš un mag. iur. Kīns), informācijas birojs (vada mag. iur. A. Gulbis, vietnieks inž. Rublis), dzīvokļu nozare (vada arch. Turkis, Caucis, Franckevičs), saimniecības (vada inž. Veide un Lagats), veselības (vada Dr. Nolle, Dr. Feders, Dr. Ciekurs) un kultūras nozare (vada prof. E. Blese). Uzņēmīgi un enerģiski strādājot, līdz šim paveikts daudz kā saimniecības un aprūpības laukā, tā sabiedriskās un kultūras dzīves organizēšanā.

Vislielākās grūtības bija ar telpām, īsā laikā nometnē no jauna ieplūstot ap 500 tautiešiem. Vienam iemītniekam varēja atstāt tikai 3 kv. m telpas. Mītņu sakārtošanai (tās cietušas no kaŗa darbības) un remontiem nodibināja īpašas amatnieku grupas, kas veica nevien iekšremontus, bet atjaunoja pat daļu bojāto jumtu. Sakārtoja arī elektrisko installāciju visā nometnē, kuŗā bez latviešiem vēl 2600 lietuviešu, 500 igauņu un tikpat itaļiešu. Tāpat latviešu amatnieki ierīkoja modernu tvaika virtuvi, kas tagad kalpo pusotram tūkstotim cilvēku.

Uzturs apmierina. Dārzeņu un augļu iegāde un to transports veikts arī pašu spēkiem un līdzekļiem. No UNRRA's bijuši vairāki apģērbu un apavu sūtījumi un no Latvijas Sarkanā krusta arī viens, tā kā, piemēram, ar apaviem jau apgādāti visi nometnes iemītnieki, bet vēl jūtams gultas veļas un segu trūkums. Nometnē pajumti atradušajiem atvaļinātiem latviešu kaŗavīriem sagādātas apģērbu iegādes atļaujas, pie kam ziedojumu ceļā un caur LSK iegūti līdzekļi šo apģērbu nopirkšanai. Medicīniskai aprūpei iekārtota ambulance, kuŗā darbojas daudzi nometnes ārsti. Zobārste Stauvere-Bone ar saviem materiāliem un bez atlīdzības uzsākusi zobu ārstēšanu skolēniem.

Nometnes pamatskolā (ar bērnu dārzu un pirmskolu), ko vada inž. A. Grīnbergs, ap 150 audzēkņu. Prof. E. Bleses vadībā darbojas ģimnazija, kuŗā 37 skolēni. Par trešo nometnes mācības iestādi var uzskatīt angļu un franču valodas kursus, kuŗos mācās pāri par 300 personu. Lai veicinātu pašierosmi, noorganizēta jaunatnes pašdarbības kopa, kas sarīkojusi Skalbes piemiņas vakaru. Bez tam bijuši 2 plašāki sarīkojumi ar viesu - angļu un amerikāņu piedalīšanos, pie kam viesiem visvairāk bija patikušas mūsu tautas dejas un koŗa priekšnesums. L. Bērziņa vadībā iznāk sienas laikraksts „Latvis", no kuŗa zīmīgākos rakstus pavairo ar rotātoru. Nometnes kultūras nozares darbs netiek vērsts uz sarīkojumu daudzumu, bet uz to kvalitāti. Nometnes informācijas birojs savācis pāri par 120 latviešu nometņu sarakstus, bet administrācijas birojs bez parastā darba vēl daudz palīdzējis tautiešiem arī noguldījumu, nozudušas bagāžas un tml. lietu kārtošanā. Rosīga arī sporta sekcija (vad. Teriņš). Pieminams arī vēl tas, ka ar UNRRA's gādību kopš 1. augusta 89 pastāvīgi nodarbinātie nometnes iemītnieki, piem., amatnieki, skolotāji, biroja u. c. darbinieki saņem kārtējas algas. *Rs*

Heidelbergā patvērumu atraduši

ap 230 latviešu, kas pa lielākai daļai ieradušies pēdējos mēnešos no Saksijas un Tīringas. Latviešu komiteju *(Latvian Committee, Sofienstr. 5, Heidelberg)* vada arch. V. Ozoliņš. Tās locekļi P. Vikelis, doc. B. Ābers, būvuzņ. L. Zeltiņš, V. Gusts, inž. E. Raits, K. Lācis un V. Punga. LSK pilnvarotais Ziemeļrietumvācijas apgabalam te zv. adv. A. Gārša, viņa līdzdarbinieki Dr. M. Brūvelis un V. Kalcenavs. Māc. E. Rozītis vadījis pāris latviešu dievkalpojumu, bet sarīkojumu nav bijis. Dzīves apstākļi nav spoži: trūkst kopmītnes, pārtika - vācu kartīšu deva, kas še zemāka par devām pārējos Vācijas apgabalos. Šo apstākļu dēļ daudzas ģimenes pārgājušas uz dzīvi tuvējā Mannheimas nometnē. Lai labāk atrisinātu pārtikas jautājumu, daudzi tautieši, neraugoties pēc profesijas, iestājušies darbā pie amerikāņu kaŗavīru vienībām un strādā autodarbnīcās, restorānos u. c. Šāds darbs tomēr nav pastāvīgs.

L. Zeltiņš

Kaselē

Junkersa nometnē nesen notika plašs koncerts ar latviešu autoru darbiem, piedaloties soprānam M. Daškevičai, baritonam P. Geistautam, soprānam Z. Pukinskai, pianistam Dr. L. Līcim, vijoln. Ed. Svaram un nometnes korim komponista J. Norviļa vadībā. Pirmatskaņojumu piedzīvoja vairākas Norviļa trimdas laikā komponētas dziesmas un ārija no viņa pirmās operas „Kurbads". Koncerts iepriecināja nevien tautiešus, bet arī viesus - amerikāņus un Vienoto Nāciju pārstāvjus. Viesu vārdā nometnes direktrise ltn. Ivonna Tabāra rīkotājiem pēc koncerta piesūtīja pateicības vēstuli, kuŗā lasāmas šādas rindas: „Ikviens no mums bija nevien saiīsmināts, bet jo vairāk pateicīgs visiem, kas palīdzējuši trimdā esošiem Latvijas māksliniekiem sasniegt šī spīdošā sarīkojuma tik augstu līmeni. Vēlreiz aplieciņot mūsu pateicību, mēs ceram uz šī sarīkojuma drīzu atkārtošanu, kas lai apliecinātu, ka neraugoties uz to, cik traģiskos un nelaimīgos apstākļos jūs neatrastos un cik grūti arī nebūtu pārciestie dzīves pārbaudījumi, jūsu mūzikas un prieka gars paliek nesalauzts tagad un tāds paliks arī turpmāk, aizēnojot tuvākās pagātnes tumšos brīžus un drūmās atmiņas."

59.000 tautiešu vārdi

līdz 10. oktobrīm sareģistrēti Latviešu aprūpes birojā Lībekā *(Gr. Burgstr. 40, Lübeck)*. Visi tie atzīmēti pēc kaŗa darbības izbeigšanās un dod ziņas galvenām kārtām par Ziemeļvācijā apmetušamies tautiešiem. Ik dienas saņem bēgļu sarakstus arī no citiem Vācijas apgabaliem. Izdevies saņemt pat Dānijā un Norvēģijā dzīvojošo latviešu sarakstus. Ar LSK palīdzību saņemtas un kartotēkā ierakstītas ziņas par visiem latviešiem Zviedrijā. Pēc latviešu laikrakstos Zviedrijā ievietotiem sludinājumiem līdz šim sameklēts pāri par 200 personu Vācijā, kam paziņotas meklētāju adreses. Biroja rīcībā arī TP Dancīgas kartotēka, kuŗā reģistrēts ap 60.000 personu, un Latviešu Kaŗavīru palīdzības kartotēka ar 13.500 kartītēm. Pirmajā redzams, kad šīs personas ar kuģi ieradušās no Latvijas Dancīgā vai Gdiņā, bet otrā reģistrēta daļa kaŗavīru piederīgo ar to adresēm pēc iebraukšanas Vācijā. Abas kartotēkas noder tajos gadījumos, ja meklētāji vēlas zināt, vai viņu piederīgie vispār iebraukuši Vācijā. Kopējā kartotēkā ik dienas no jauna ieraksta ap 500 personu. Ja meklējamais kartotēkā nav atrodams un pieprasījumā ir norādījums, ka tas bijis kaŗavīrs, pieprasījumu nodod Latvijas Sarkanajam krustam Lībekā, kam ir ziņas par internētiem kaŗavīriem. - Iesūtot pieprasījumus jāmin meklējamās personas vārds, uzvārds, dzimšanas laiks un vieta, nodarbošanās un dzīves vieta Latvijā. Tādas pat ziņas meklētājam jāuzdod arī par sevi līdz ar pilnīgu adresi Vācijā vācu valodā, lai to varētu ierakstīt kartotēkā, ja meklētājs tanī vēl nav reģistrēts. Trūcīgiem bēgļiem birojs uzziņas un pakalpojumus sniedz bez atlīdzības, bet pārējiem, iesūtot pieprasījumu pa pastu, birojs lūdz par katru meklējamo personu pievienot 20 fen. pastmarkās. *A. Zvēriņš*

Pašiem savs ciems

Rietumos no Hannoveras (3 km no Štathāgenas) atrodas klusais *Mērbekas* ciems, kas atbrīvots no vācu iedzīvotājiem un tagad dod patvērumu latviešiem, igauņiem un lietuviešiem. Latviešu te ap 1.200 cilv. Visi novietoti zemnieku mājās, kur katrai ģimenei atseviška istaba. Apgādā UNRRA, reizi nedēļā izsniedzot devu - 3,5 kg maizes, 4 kg kartupeļu, 500 g gaļas, 245 g sviesta, 200 g cukura u. c. Nometnē darbojas latviešu pamatskola Neimaņa vadībā un ģimnazija prof. Raistera vadībā. Ir arī angļu valodas un šoferu kursi. Māksl. A. Krūka atvēris studiju. Lielākais pasākums tomēr ir teātŗa ansamblis ar mākslinieciisko vadītāju Osv. Uršteinu un technisko vad. Hugo Skrastiņu. Ansambļa režisors Jānis Zariņš, dekorātors Dajevskis. Aktieŗu vidū Milda Zīlava, Jānis Šāberts, Alma Mača, Mucenieks, Jēkabs Zakis, Sīle u. c. Nometnes kori vada Kārlis Lietiņš un J. Ilvess, tautas dziesmu un deju kopu T. Pūce un Bīlińa. Notiek lekcijas par saimnieciskiem un kultūras jautājumiem. Žurnālu *„Celinieks"* rediģē P. Purkalītis, sporta nodarbības vada Kārlis Sātiņš. Darbojas skautu un gaidu vienības. *K. Bundža*

Rendsburgā (pie Kiles kanāla)

2 nometnēs dzīvo ap 400 tautiešu. Abas

nometnes gandrīz blakus, ārā no pilsētas, skuju meža malā. Vācu bij. „OT" virsnieku barakās istabas gan mazas, bet katrai ģimenei iespēja dzivot savā istabiņā. Ir centrālapkure un siltās dušas. Uzturs pietiekams. Ik pārdienas izsniedz arī konservus u. c. ar tādu aprēkinu, lai 2 nedēļās katrs būtu saņēmis veselu Sarkanā krusta sainīti. Abas nometnes vada angļu iecelts un pašu tautiešu gandrīz vienbalsīgi ievēlētais komandants Edgars Neimanis. Viņam palīdz liepājnieki - administrātors Vern. Glaznovs un saimniecības pārz. Oto Sprūde. Mazākajā nometnē komandanta vietnieks ir Kuldīgas apr. celu inž. Aug. Krastiņš. Aprūpes lietas karto un komandantam palīdz tautiešu ievēlēta 5 vīru padome, kuŗas pr-dis rīdzinieks Rūd. Velps. UNRRA's biroju vāda tālbrauc. kapt. Georgs Nīmands, kultūrālo un sarīkojumu daļu skol. Kārlis Freimanis, sporta lietas un vingrošanu sporta instr. Klaudija Sprūde un Im. Freimanis. Katru svētdienu dievkalpojums Skrundas māc. A. Grīnberga un stud. theol. J. Ciļņa vadībā. Ārsts - Dr. Plūme. Līdz šim bijuši 9 lielāki sarikojumi, arī koncerti ar Hertas Lūses, Jāņa Niedras, E. Maurińa, A. Pulciņas-Karpas, E. Kalēja, Ž. Dumpja. F. Kalējas, N. Kreišmaņa, A. Skrūzmanes u. c. piedalīšanos. Baleta pēcpusdienās viesojušies E. Pfeifere, E. Leščevskis, E. Ūdre u. c. Koncertos piedalās arī nometnes 53 dziedātāju koris diriģ. K. Freimaņa vadībā. Viesojies Flensburgas latviešu koris un apvienotais koris ar pāri par 110 dziedātājiem. A. Šute vada tautas deju ansambli. Drāmas pulciņš, ko tagad vada E. Upermanis, izrādījis „No saldenās pudeles" un sagatavojis apceres vakaru „Svešumā klīstot". Sarikojumi notiek R-gas pilsētas teātŗa telpās. - Darbojas bērnu dārzs, pilna pamatskola un vidusskolas 2 klases Andr. Bankoviča vadībā. Ir, protams, arī angļu valodas kursi. Mašīnrakstā iznāk laikraksts „*Gaidu Gadi*". Katru nedēļu 2 referāti, viens no tiem ar debātēm. Svētdienās jautra vakarēšana.

K. Freimanis

Švābu Gmīndas

latviešu nometnē *(Latvian Camp, Artillerie Kaserne, Schwäbisch Gmünd, Württemberg)* atrodas latvieši, kas pirms amerikāņu ienākšanas strādāja Leibi ciema metallrūpniecības uzņēmumā, bet 3 ģimenes no šī ciema tagad mīt *Štrāsas* nometnē, starp Neiulmu un Gīncburgu. *Medeja Špicberga*

Skautu vadītāju konference 3. un 4. novembrī

notiks Fīrtas latviešu nometnē pie Nīrnbergas *(Latvian Camp, Königsstr. 105, Fürth)*, bet skautu vadītāju sagatavošanas kursi (par interesentēm var piedalīties arī gaidu vadītājas) - no 5. līdz 11. nov. Fišbachas latviešu nometnē pie Nīrnbergas. Konferenci un kursus rīko V. Klētnieks *(Latvian Camp, DP Center, „Aufbauschule", Amberg, Oberpfalz)*. Skautu vadītājiem, kam nav savu vienību un kas nav sañēmuši apkārtrakstu, līdz ar skautisma darba interesentiem, kas vēlas piedalīties konferencē vai kursos, jāpiesakās A. Grīgoram *(Latvian Camp, Königsstr. 105, Fürth)*.

Arvīds Lūsis

No Hēlas līdz Rozenheimai

Latviešu karavīra drāmatisks ceļojums

Kāds latviešu virsnieks, kas Vācijas sabrukuma dienās atradies pie Dancigas, pēc gandrīz 3 mēnešu gara mocoša ceļojuma ieradies Bavārijā. Par saviem pieredzējumiem un pārdzīvojumiem viņš raksta:

— Jau 12. februārī 15. apmācības un rezerves bataljons Bērentā, Rietumprūsijā, sañēma pavēli doties uz Dāniju. Dažu vācu virsnieku vainas dēļ pavēles izpildīšana nokavējās. Bataljona lielākā daļa, kopā ap 1000 vīru, gan izbrauca februāŗa beigās no Bērentas un ap 20. martu devās kuģos tālāk uz Dāniju, bet visas 3 apmācības rotas, instruktoru kursi, darba vads un bataljona štābs atstāja Bērentu tikai 6. martā, kad krievi jau bija pievirzījušies pavisam tuvu. Dancīgā iegājām 8. martā. Še tālākbraukšana uz Dāniju vācu transporta virsnieka vainas dēļ atkal tika atlikta no dienas dienā, kamēr beidzot 25. martā sañēmām pavēli doties Štuthofas virzienā pie Vislas iztekas. Dancīgu tad jau gandrīz bez pārtraukuma bombardēja no gaisa un artilerija. Apmetāmies jūrmalā ap 4 km rietumos no Vislas iztekas. Apzińa, ka galīgi neapmācītiem un neapbruņotiem (mūsu vidū lielākā daļa bija 17-18 g .veci jaunieši, kas bija iedīdīti vienīgi soļošanā un sveicināšanā) agri vai vēlu būs jādodas cīņā pret milzīgu pārspēku, radīja nospiestu gara stāvokli. Kad mūsu korpusa štāba priekšniekam - vācu pulkvedim aizrādīju, ka būtu necilvēcīgi un negudri 800 neapmācītu un ļoti vāji apbruņotu zēnu raidīt kaujā, pulkvedis atbildēja, ka tam neesot nozīmes. Pēc 3 dienu „atpūtas" kāpās bataljonu nosūtīja uz Kleincīnderas ciemu, arī turpat pie Vislas iztekas, bet dažas dienas vēlāk vajadzēja ieņemt „mierīgas" pozicijas ap 8 km z-r no šī ciema. 4. vai 5. aprīlī bataljonam tur bija jāizcīna sīva kauja. Krita ltn. Antonijs Silavs un ltn. Rēvalds ar 30-40 kareivjiem un instruktoriem.

Drīz pēc tam bataljonu pārcēla uz tiešām mierīgu iecirkni Vislas kreisā krastā. 6. maijā bataljonu motorprāmjos pārveda uz Hēlas pussalu, kur tam bija jāgaida sava kārta tālākbraukšanai uz Dāniju. Tādu gaidītāju pussalā bija ļoti daudz - vismaz 30.000 karavīru un vairāki tūkstoši civīlistu. Beidzamie, ārkārtīgi pārpildītie kuģi Hēlu atstāja naktī no 8. uz 9. maiju. Man stāstīja, ka ārsts - ltn. Porietis no 15. divīzijas esot aizbraucis ar vienu no šiem kuģiem, bet pie Bornholmas tie visi tomēr krituši krievu rokās. Mēs palikām Hēlā. Bataljona komandieris vācietis Jenke bataljona komandēšanu nodeva mūsu pulkvežleitnantam no 15. divīzijas, kas sapulcināja ap sevi itin visus Hēlā esošos mūsu karavīrus, kopā ap 800 vīru. Viņu vidū, atceros, bija kpt. Puke-Pukītis, kpt. Mardoks, vltn. Leons, ltn. Nadziņš (kapelmeistars), serž. Detlavs, kar. Gedimīns Rubenis (krituša maj. Rubeņa dēls), kar. Leipcīgs no Jelgavas, kar. Strautiņš, kas strādājis Jelgavas pienotavā, kar. Vardavs (zīmētājs), kapr. Ziediņš, kar. Rība, māc. Briedis, maj. Šmits no policijas vai būvpulka, ltn. Paulis Tauriņš, kapt. Āboliņš vai Āboltiņš (abi pēdējie artileristi), tieslietu virsnieks ltn. Vītols un vēl 8-10 virsnieku, kuŗu vārdus neatceros, visi no 15. divizijas.

Pēc Vācijas kapitulācijas krievi kareivjiem no ostas noliktavām atļāva ņemt ēdamo pēc sirds patikas. Arī cigaretes viens otrs pārnesa veseliem maisiem. Visa bija diezgan, - trūka tikai brīvības, jo kaut gan mūs neviens īpaši neapsargāja, no 40 km garās un vietām tikai 300 m platās pussalas nekur nevarēja aizbēgt.

11. maijā mani un manu zińnesi aizsūtīja par tulkiem uz vācu armijas štābu, kas arī atradās netālu no ostas. Tur kāds vācu virsnieks tīri nobijās, ieraugot man zem mētela latviešu vairodziņu un zaļo ordeņa lentīti. Tūdaļ atbrīvojos no uzšuvumiem. Bet štābs likvidējās, un krieviem neradās vajadzība ar to sazināties. Mūs abus otrā rītā aizsūtīja atkal atpakaļ. Tur no kāda kareivja, kas bija pārģērbies privātās drēbēs un paslēpies bunkurā, uzzinājām, ka bataljons jau iepriekšējā vakarā aizgājis Dancīgas virzienā.

Biju slims ar gripu, un nolēmu bunkurā kādu diennakti atpūsties. Apmainīju savu cepuri pret armijas parauga cepuri, tāpat jostu. Vispār rūpīgi iznīcināju visu, arī dokumentus, kas varētu liecināt, ka esmu latvietis. Otrā dienā, t. i. 13. maijā pl. 12 devos viens pats ceļā, jo mans zińnesis Krapāns, pēc tautības polis, pārģērbās privātā uzvalkā un iejaucās starp daudzajiem polu bēgļiem. Tā sākās mans ceļojums, kas ilga 79 dienas, no tām 70 dienu pa krievu zonu.

Tikko biju nokļuvis mežā, mani aizturēja krievu seržants, kuŗam uzdevos par Baltijas vācieti. Izrunājāmies ļoti lietiški, pat sirsnīgi. Ardievojoties, viņš tomēr teica: „Zini, tas gan drusku nesmuki, bet iedod man savu pulksteni." Nelīdzēja mans aizrādījums, ka viņam jau ir viens pulkstenis un ka manējais mīļa piemiņa no tēva. Drīz pēc tam kāds krievu kareivis atņēma man laulības gredzenu un karšu somu un apmainīja manus zābakus.

Gāju 12-14 km dienā, jo laiks bija ļoti karsts un soma smaga. Jutos arī stipri vājš. Izrādījās tomēr, ka tā ir mana laime: pa to laiku pussalu bija atstājušas gandrīz visas armijas vienības un, kad piebiedrojos kādam vācu „Volkssturm" bataljonam, to pie izejas no pussalas nemaz nekontrolēja. Citu vienību kontrole bijusi ļoti stingra, pārbaudot katru karavīru pēc saraksta. Turklāt „folkssturmisti" gāja pilnīgi bez apsardzības, kamēr armijas vienības pavadīja vismaz 2 jātnieki.

Ceļā uz Dancīgu pie Redas apmetāmies mežmalā uz naktsgulu. Tikko otrā rītā sāka svīst gaisma, devos viens pats pāri šosejai rietumu virzienā mežā. Tur noplēsu savas zīmotnes, jo nolēmu uzdoties par kareivi. Jutos laimīgs, ka esmu brīvs, jo iepriekšējā vakarā kāds vācu zēns mums stāstīja, ka krievi latviešus un lietuviešus ceļā uz Dancīgu seviški stingri apsargājuši. Citādi tomēr mans stāvoklis nebija apskaužams: atrados slims viens pats mežā, bez kompasa, ar karti nepietiekamā mērogā un bez

dokumentiem. Mežā nodzīvoju 12 dienu, gulot biezokni pa dienu un noejot katru nakti 4-5 km rietumu virzienā. Vairāk nevarēju noiet, jo arvien zaudēju virzienu. Kaut gan man bija līdz tikai 2 kg maizes, 1 kg medus un drusku sviesta un siera, bads tomēr nemocija, jo slimības dēļ negribējās ēst. Ar ūdeni gāja daudz grūtāk. Beidzot 12. dienā, apm. 20 km z-r no Neištates, mani apcietināja 2 krievu kareivji, kas mežmalā ganīja zirgus. Tie atņēma man lietus mēteli, bārdas un kabatas nazi, tālskatu un karti un atkal apmainīja zābakus. Citādi izturējās labi. Protams, neizrādīju, ka protu krievu valodu, bet ar kāda trešā kareivja palīdzību, kas mazliet prata vāciski, iestāstīju, ka mani jau 30. aprīlī atvaļināja no armijas kā nederīgu un ka atrodos ceļā uz mājām Bavārijā. Esmu tikai tādēļ iebēdzis mežā, ka poļu miliči man ceļā atņēma visus dokumentus. Krievi pēc mana līguma apsolījās ziņot savai priekšniecībai, ka esmu pats pie viņiem pieteicies. Pēc tam mani aizveda uz kādu saimniecības rotu, kāf rotas komandieris mani pavirši nopratināja. Otrā rītā veda pie Neištates komandanta. Arī tas noticēja manam stāstam un izsniedza ceļa zīmi ar Valdemāra Apelta vārdu uz Lauenburgu. Jutos septītās debesīs, jo tagad varēju iet pilnīgi brīvi.

Šie prieki tomēr bija īsi: Stolpā komandants gribēja mani katrā ziņā nosūtīt kā kaŗa gūstekni uz Brombergas nometni. Tikai pateicoties ārkārtīgai laimei izdevās novērst draudošās briesmas: četras polietes vai krievietes, kas komandantūrā strādāja par tulkiem, apžēlojās par mani, kad vienatnē pie brokastu galda tām izstāstīju savas bēdas. Viena no viņām pēc dažām dienām izsniedza man apliecību braukšanai uz Štetini. Apliecībā vārds „gūsteknis" vairs nebija atrodams. Apmainīju formas tērpu pret vecām privātām drēbēm un ar mazu sainīti rokās devos atkal tālāk. Pēc iespējas izvairījos braukt pa dzelzceļu, kaut gan krievi braucējus parasti nekontrolēja: pirmkārt, aizvien bija jādomā par pārtikas sadabūšanu un, otrkārt, krievi ļoti bieži „mobilizē" uz vairāk dienām visus braucējus, pat 70 gadu vecas sievietes un nodarbina pie kraušanas darbiem. Ceļā uz Štetini vēroju neapsētus tīrumus. Vācu zemnieku mājās (ar retiem izņēmumiem) neviena lopa, nevienas mašīnas. Lopi sadzīti muižās.

Štetinē iebraucu ap 16. jūniju. Kājniekus pie Oderas tilta jo stingri kontrolēja, kamēr par dzelzceļa pasažieŗiem neviens nelikās ne zinis. Krievu komandantūrā mani noraidīja pie vācu pilsētas valdes, kur bez jebkādām grūtībām saņēmu atļauju doties uz Berlīni.

Pirmos 100 km nogāju nepilnās 2 dienās. Ceļā sastapu simtiem bēgļu. Arvien grūtāk kļuva ar pārtiku. Ceļā

Veronika Strēlerte

M i e r i n ā j u m s

Ūdens aizskalo visu,
Ar ko tev aptraipīts prāts.
Pārnāc ar vakara dzisu
Mierīgs un dziedināts.

Klintij pieglaudies juti:
Man pieder, lai kur esmu dzīts,
Lai kurp Tu, Dievs, mani sūti,
Musu tautas asins un sirds.

---

krievi mani kratīja līdz apnikumam, meklējot it kā ieročus. Tāpēc Ebersvaldē sēdos vilcienā. - Berlinē nodzīvoju kādas 3 dienas. Iedzīvotāji pārtika tur vienīgi no kartupeļiem un maizes (500 g dienā strādājošiem). Ļoti daudz kaŗavīru, bieži redzami plakāti ar dažādiem lozungiem vācu valodā un Stalina izteicieniem. - Kādā Berlines pilsētas valdē saņēmu atļauju ceļot uz Eilenburgu (Muldes upes krastā, ap 28 km a-mos no Leipcigas). No nodoma pariet pie Eilenburgas toreizējo zonu robežu tomēr nekas neizdevās: Mulde ir dziļa, ļoti strauja un atvaraina, kaut arī šaura. Bez tam krievi to ļoti stingri apsargāja. Risks bija lielāks nekā uzbrukuma kaujā. Arī tad, kad amerikāņi atstāja Saksiju un Tiringu, krievi joprojām nevienu nelaida pāri upei, kaut gan desmiti tūkstošu upes krastā gaidīja atļauju doties uz savām mājām Tiringā vai Saksijā. Gandrīz visi šie tūkstoši dzīvoja no apkārtējo zemnieku žēlastības. Nostrādājis 8 dienas pie zemnieka, aizbraucu atpakaļ uz Berlīni. Pēc ilgākām pūlēm beidzot 14. jūlijā atrados kādā amerikāņu komandantūrā. Vajadzēja doties uz „Displaced persons" nometni pie Potsdamas, kur atradās jau franči, beļģi, grieķi un vēl dažu citu naciju ļaudis. Satiekot 5 latviešus, varēju pēc ilga laika ar tiem sarunāties atkal latviski. Arī ēdiena pietika. 23. jūlijā mēs kādas 350 personas (to vidū 6 latvieši) pie Helmštetes varējām pāriet uz rietumu sabiedroto zonu. Laimes sajūta bija neizsakāma. No Fallerslebenas caur Braunšveigu, Kaseli, Mannheimu un Štutgarti nokļuvu Minchenē. No turienes beidzot 31. jūlijā ierados pie savas ģimenes Rozenheimā.

Biju nostaigājis kājām ap 700 km, bet nobraucis ap 1500 km. Ceļā krievi mani pavisam 3 reizes apcietināja un pie tam arvien jo sīki izkratīja. Atņēmuši pat kemmi, tie atņēma arī visu manu naudu. Bet vienā ziņā viņi arī šodien nav mainījušies: vēl vienmēr krievi ir neaprēķināmi. Par to pārliecinājos, kad man „uz zila gaisa" deva dokumentus vai atkal, kad mani bez kāda pamata ieslodzīja pagrabā.

ĀRLIETAS

(Pēc „The Stars and Stripes")

Stalins mirstot

„International News Service" 22. okt. ziņoja, ka Stalins nopietni saslimis un tuvu miršanai, bet 23. okt. šai ziņai nebija nekāda apstiprinājuma. Ziņojumā no Vīnes minēts, ka valodas par Stalina veselības stāvokļa nopietnību izplatījušās visās Balkānu valstīs un Austrumvācijā, radot bažas krievu augstākās militārās aprindās. Šai ziņojumā norādīts, ka Stalins savu varu jau būšot nodevis kādam savam apakšniekam. PSRS vēstnieks Vašingtonā Gromiko šīs valodas nenoliedz un arī neapstiprina „Associated Press" ziņo, ka Vašingtonas diplomāti pārrunajot tādu „varbūtību", ka Stalins varot nodot citām personām daļu no savas kaŗa laika atbildības, jo kaŗa darbība taču izbeigusies. Maskavas radiofons iepriekšējā nedēļa bija ziņojis, ka Stalins no galvas pilsētas devies atvaļinājumā.

— Nepiedzīvoti liels vēlētāju skaits 21. okt. Francijā ar pārliecinošu „jā" nobalsoja par to, ka Francijai jāpieņem jauna konstitūcija un līdz tam vara jāpatur ģen. de Gollam. - „Associated Press" 22. okt. ziņoja no Sofijas, ka PSRS kaŗaspēks ar tankiem un artilēriju ieņēmis pozicijas Dienvidbulgārijā pie Turcijas Eiropas daļas robežām. Jau vairāk nedēļu no vietas pāri Donavai plūstot jauni krievu kaŗaspēka papildinājumi. - „Associated Press" 19. okt. ziņoja no Maskavas, ka PSRS vēlēšanās februārī deputātus Augstākai Padomei vēlēšot arī no krievu okupētām Vācijas un Japānas daļām - no Rītprūsijas, Karalaučus ieskaitot, no Kurilu salām un no Sachalinas dienviddaļas.

— 7. amerikāņu armijas štābs 20. okt. Heidelbergā paziņoja, ka UNRRA un armijas personāls ASV okupācijas joslas Vācijas rietumdaļā, izdala ziemas apģērbus apm. 200.000 pārvietotām personām. Katra no tām saņem kurpju pāri, 2 kreklus, bikses vai kaŗavīra „kaujas tērpu", mēteli, 2 pāŗus zeķu, 2 kārtas apakšveļas, cepuri un cimdu pāri. Katra sieviete saņem 2 pāŗus kurpju, šūšanas piederumus un šalles (cepuŗu vietā). Mazbērniem dod 10 autiņu. - UNRRA's pārstāvji 21. okt. Frankfurtā pie Mainas paziņoja, ka UNRRA's pārvietoto personu pulcināšanas centru kantīnēs pārvietotām personām drīz sāks izdalīt 600 tonnu amerikāņu kaŗavīru kantīnes preču. Vācijā no tām jau pienākušas cigaretes, tabaka, saspraužamās adatas, pīpes, žiletu asmeņiši un zobu sukas. Dažādo mantu vidū atrodami gan diegi, gan arī laika kavēkļa spēles.

„BLV" redakcija steidzami meklē veiklu mašīnrakstītāju - latviešu pareizrakstības pratēju, sekretāri - mašīnrakstītāju (vēlamas angļu valodas zināšanas) un korrektrisi-filoloģi. Pieteikties personīgi pie galv. redaktora.

Pērk vai īrē jaunu (arī labi uzturētu) rakstāmmašīnu ar latviešu alfabētu.

Izdevējs - Publisher: Latviešu bēgļu birojs.

Galvenais redaktors - Editor-in-Chief: Viktors B a l t k ā j i s.

„Bavārijas Latviešu Vēstneša"

***abonementu** pieņem ik uz d i v i mēnešiem pret labprātīgu ziedojumu (no p i e c ā m vācu marķām sākot) redakcijas izdevumu segšanai. Pasta naudas pārvedumi adresējami „BLV" kantoŗa un ekspedīcijas vaditājam Eduardam Zembergam, **Office of the** „Latvian News Bulletin in Bavaria", Herzog-Rudolf-Str. 49, M ü n c h e n 22, Oberbayern (13b). Turpat **adresējama ar latviešu** gadījuma pastu redakcijai sūtama korespondence. Amerikāņu okupācijas joslā Vācijā manuskripti **un vēstules** sūtāmas ar kārtējo pastu tieši galvenajam redaktoram: Viktors Baltkājis, Waxensteinstr. 49, M ü n c h e n 25, **Oberbayern (13b). Lai** sūtījumi pienāktu ātrāk, ieteicams izlietot ekspressūtījumu iespējas (Eilzustellung). Par laikraksta **savlaicīgu nesaņemšanu** vai abonementa pārtraukšanu tehnisku iemeslu dēļ redakcija atbildību nevar uzņemties.*